

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Qvæstio III. De scientia visionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

ad obiectum primarium, esse attributum prius omnipotentia etiam in actu primo operatiua, scientiam autem Dei, ut terminatur ad obiectum secundarium esse posteriorem omnipotentia etiam ut in actu primo operatiua, esse autem ratione prius, quam sit omnipotens, ut in actu secundo operatiua ut recte probat Arrubal. d. 3. c. 4. & 5. ad probationem igitur minoris. Resp. omnipotentia ut actu operantem esse attributum posterius intellectu & voluntate: omnipotentiam autem ut operatiuam in actu primo esse attributum prius intellectu, & voluntate ut fertur in creaturas, & obiecta secundaria. Scientia dirigit omnipotentiam actu operantem, non dirigit omnipotentiam ut in actu primo operatiuam. Deus nunc ideo est omniscius, quia est omnipotens, si non esset omnipotens, non esset omniscius eo modo quo nunc de facto est omniscius.

Instabis, omnipotentia in actu primo non est completa nisi per scientiam per quam dirigitur, ergo scientia Dei est prior etiam omnipotentia ut in actu primo.

Resp. dilting. antec. omnipotentia non est adaequata completa in ratione potentiae proxime operatiua nisi per scientiam, per quam dirigitur concedo: non est in actu primo completa praeceps in ratione potentiae ab solute sumpta nego. Vnde scientia est prior quam omnipotentia, ut in actu primo operatiua proxime, non est prior quam omnipotentia sumpta absolute.

Ad secundam Resp. conced. quod Deus cognoscit creaturas possibiles in seipsis terminatiuē ut obiectū secundarium, non autem motiuē, ut obiectū primarium. Cognoscere creaturas in se ipsis terminatiuē ut obiectum secundarium non est creaturas esse medium in quo ipsa cognoscantur, & quod specificet cognitionem. Nam ut aliquid sit medium specificans cognitionem id est constitutus cognitionem in tali specie, necessarium est ut moueat intellectum primariō; si enim non moueat neque sit obiectum primarium, iam supponit intellectum plenē constitutam in tali specie atque adeo non specificabit. Cum ergo sola essentia Dei, sit obiectum motiuum, & primarium ad quod terminatur cognitione diuina, necessitatis est ut illa cognitione totam suam speciem & perfectionem intrinsecam & essentialiem accipiat ab essentia, non autem à creaturis, à quibus implicabit specificari cognitionem, cum illa non sint obiecta nisi secundaria, quae supponunt essentiam cognitionis plenē constitutam, imo implicat in terminis ut aliquid sit obiectum secundarium & sit constitutum.

Instabis, eo ipso quod res cognoscitur in seipsa iam non est obiectum secundarium, nam esse secundarium est cognosci in alio: imo in beatis creature sunt obiecta secundaria, & tamen perfectio cognitionis mutatur individualiter mutata creatura qua cognoscitur.

Resp. posse fieri ut aliquid sit obiectum secundariū, licet cognoscatur in se ipso terminatiuē tantum, si enim cognoscatur in se ipso, & tamen supponat cognitionem infinitam adaequatē constitutam per terminationem ad obiectum infinitum à quo sumit totam suam essentiam & singularitatem, erit obiectum secundarium, & tamen cognoscetur in se ipso terminatiuē. Cognitione ergo diuina cum sit infinite perfecta propter terminatur ad essentiam adaequatē per illam constitutur, non autem per creature, ad quas non extenditur nisi postquam est adaequatē constituta in ratione cognitionis. Vnde si desineret terminari ad creature intrinsecā, nihil tamen amitteret sua perfectionis intrinsecā, ut dicetur infra. Et in hoc est discrimen visionis creatarum, quae cum non accipiat perfectionem infinitam in ordine ad obiectum primarium, per ordinem ad obiectum secundarium individualiter potest non autem cognitione increata.

Tom. I.

Ad tertiam Resp. Deū cognoscere, entia rationis, & mala primō indirectē in se ipso, quatenus videt in se ipso causas, à quibus illa possunt cognosci, & fieri; loquor enim solum de cognitione possibilium, secundō directē illa cognoscit, & immediatē in se ipsis sed terminatiuē solum & secundariō, ut dixi.

QVÆSTIO III.

De scientia visionis. Art. 13.

Loquitur de hac scientia sine dubio August. l. 11. confess. c. 19. cum eam omni humano intellectui dicit esse inscrutabilem. Longè (inquit) est iste modus ab aie mea, inualuis ex me, & non potero ad illum. Patet enim latissimè scientia hæc, quæ cognoscit Deus se ipsum, & res omnes extra fē in aliqua differentia temporis existentes id est præteritas, præsentes, futuras, tūm necessariō à causis necessariō agentibus, tūm contingenter, à causis liberē operantibus. Nullum verò potest esse dubium circa scientiam certam, intuitiuam, & quidditatiam quorumlibet existentium, præteriorum, aut etiam necessariō futurorum, sed ad futura libera tota reuolutur disputatio, in qua difficultas est primō utrum omnia illa distinctē cognoscat Deus. Secundo in quo medio illa cognoscat quod est obscurissimum inuenire.

SECTIO I.

Vtrum Deus cognoscat distinctē futura omnia contingentia.

Certum est primō futuritionem rei, esse aliquid verē reale, præsupponens liberum Dei decretum sed non esse tamen aliquid actu præsens. Quod sit aliquid reale, manifestum est, quia licet nullus intellectus cogitet rem futuram, verē futura est, præsupponit autem essentialiter decretum Dei, de præbendo tali tempore concursu causæ, à qua talis effectus existens est, quia sicut res in tempore non potest existere sine actu concursu Dei, sic neque futura esse potest sine concursu Dei futuro; non potest autem esse futurus concursus Dei, quin Deus ab æterno decreuerit præbere concursum hunc tali tempore; nihil enim Deus facit in tempore quod ab æterno facere non decreuerit, ergo rei futuritio præsupponit essentialiter æternum Dei decretum de concursu exhibendo, alioqui res in tempore posset existere independenter à concursu, si esset futura independenter à decreto illius præbendi. Quale autem sit decretum illud, an sit absolutum, an conditionatum, an determinatum, an indifferens postea explicabitur. Nunc satis est dicere illud qualcumque tandem sit præsupponi ante omnem futuritionem, quam dixi sic esse aliquid reale, vt non sit tamen aliquid actu præsens, ut dixi, de possibiliitate, quia quando dicitur aliquid esse actu nunc futurum, non significatur futuritionem esse aliquid actu præsens, sed esse aliquid quod erit actu, quia futurum, est aliquid minuens significationem verbi (est) quæ non significat existentiam actualem, sed solum identitatem prædicati.

Est autem difficile dicere quid sit reale illud, quod non est solum possibile, sed neque adhuc est actuale, de quo fuse disputat Suarez tomo 2. de gratia in prolegom. c. 7. vel enim dices illud esse, quod talis effectus causam habeat determinatam, & hoc dici non potest, quia causa nondum est, & non est adhuc determinata, sed erit, & se ipsam determinabit. Vel dices esse quod Deus decreuerit rem esse tali tempore, & hoc manifeste fallum est, quia decretum Dei nō est absolutum pro effectibus liberis, ut ostendam postea in dī sic ut rem esse actu existentem est aliquid illi in-

L 2 trinsecum;

trinsecum, non solum decretum Dei de re producenda hic & nunc, sic rem esse futuram est etiam aliquid intrinsecum rei futuræ, non autem solum Dei decretum de re producenda tali tempore.

Nihil igitur aliud est rei futuritio quam coexistētia rei, & temporis sequentis, itavt in recto sit ipsa rei existētia, in obliquo autem dicat tempus illud sequens cui coexistēt. Non sumo autem tempus sequens reduplicatiū, vt sequens, sed specificatiū, id est quod erit sequens, & erit hoc numero, connotat ergo res futura tempus tale, quamvis non connotet illud vt est sequens. Alioqui explicaretur ignoratum per ignotum, quod ferè habent alij omnes modi explicandi futuritionem, vt cum dicitur esse transītum rei ab esse quod habet in causa ad esse in se ipa pro tali tempore: tendētia ab esse in potentia ad esse in actu.

Ens contingens.

Certum est secundō, ens contingens illud vocari quod procedit à causa indifferente ad agendum & non agendum positis omnibus ad agendum præquisitis. Licet enim vniuersim ens contingens dicatur illud quod potest esse, vel non esse, quo modo nullum est ens creatum quod non sit contingens: magis tamen propriè ens contingens restringi solet ad illum esse cūm qui procedit à causa indifferente ad agendum, potest autem causa esse indifferens primò tubatis omnibus qua sunt ad operandum necessaria, & sic nulla est causa qua non sit indifferens, deinde potest esse indifferens positis omnibus præquisitis ad operandum, hoc enim requiritur omnino ad libertatem, & hæc est causa indifferens cuius effetus dicitur contingens.

Sed indifferētia tamen illa, & indeterminatio causa contingens, non est indeterminatio actualis sed potentialis. Indeterminatio actualis, est illa qua potest explicari per duas de inesse, erit vel non erit: indeterminatio potentialis illa qua potest explicari per vnam de inesse, alteram de possibili, erit, sed poterit non esse. Illa enim indeterminatio est in causa, non in effectu; ens enim contingens est determinatū determinatione actuali, quia disjunctiū verū non est de illo dicere, erit vel non erit, sed licet tantum dicere de illo, erit, poterit autem non esse, quod est habere indeterminationem potentialē.

Necessitas antecedens & consequens.

Certum enim est tertio, quod ens contingens excludit quidem semper omnem necessitatē antecedentem, sed non excludit necessitatē consequētē; quam diuisionem ex Augustino, & Anfel. amplexi sunt omnes Theologi, necessarium enim illud dicitur quod non potest non esse. Potest autem ori-ri hæc impotentia, vel ex causa effectū ipsum antecedente, & faciente illum necessariū esse, vocatūque illa necessitas absoluta, & antecedens, quia illam non facit effectū ipsius existētia, sed ipsa causa. Secundō potest hæc necessitas, per quam effectus necessariō est, ori-ri ex ipsa existētia effectus, & hæc vocatur necessitas sequens, & ex hypothesi quam facit existētia effectus, per eam enim effectus non potest non esse, quia est; & hoc sensu omne futurum est necessariō futurum, quia implicat vt aliquid sit futurum simul, & non futurum omne existens est necessariō existens, quamvis absolute possit esse non existens; per illam enim necessitatē significatur tantum, quod de eadem re non possunt verificari simul contradictiones.

Triplex dubitatio.

Ratio ergo dubitandi primō est, quia si Deus cognoscit futura contingentia, scientia Dei est contingens & mutari potest intrinsecē, quia vitalis, & intrinseca expressio obiecti, non existit & necessariō mutatur obiecto mutato, sed obiectum contingens potest non existere, ergo cognitio qua est vitalis eius expressio potest non existere.

Secundo sequitur quod voluntas creata non est libera, quia quod Deus præuidit non potest non euenire, sed necessariō eueniet; si enim Deus præuidit Petrum peccaturum cras, qui tamen non peccaret, Deus falleretur, implicat autem Deum esse deceptum, ergo implicat Petrum non peccare cras.

Tertiō, si Deus cognoscit actus liberos futuros voluntatis creata, poterit etiam cognoscere decreta sua voluntatis vt futura, hoc autem non admittitur communiter, non videtur tamen esse illa disparitas.

Dicendum tamen primō est, non solum fide certum esse, sed naturali etiam ratione demonstrari quod Deus distinet & intuitu cognoscit omnes actus liberos futuros voluntatis creata.

Primō enim scripturæ sic sapè afferunt oculi Domini multè lucidiores sunt sole, &c. Dominus enim Deo antequam creantur omnia sunt agnita. Danielis 13. Deus qui nosti omnia antequam fiant. Deinde id constat euidenter ex prophetijs, vt merito dixerit Tertullianus, l. 2. in Marcionem Dei præficiencia tot testes habet quod fecit prophetas, præterea eam esse notam deitatis certissimam dicitur Isaia 41. Dicite quæ ventura sunt nobis, & dicemus quia dī es. Patres convergere longum esset, sanè Augustinus l. 5. ciuit. c. 4. Confiteri Deum (inquit) & negare præsum futurorum aperta insania est.

Secundō tamen naturali ratione id demonstrari negant Ocham, Gabriel, Gregorius, quos sequitur Heric disp. 6. c. 1. vbi omnia conatur soluere arguēta, quibus id probari solet. Sed optima tamen & demonstrativa ratio est qua petitur ex veritate determinata, & cognoscibilitate futurorum contingentium.

Quidquid est verum, & cognoscibile, cognoscitur ab intellectu infinitè simpliciter perfecto, si enim res illa est scibilis, possibilis est eius scientia, si est possibilis scientia, ergo est in Deo: imo sicut Deus potest omnne possibile, ita scit omne scibile, sed futurum contingens, est determinatè verum, & est cognoscibile, ergo cognoscetur ab intellectu infinitè perfecto. Maior non eget probatione, minor probatur omne id de quo formari potest enunciatio vera, est cognoscibile, de futuris contingentibus potest formari propositio determinatè vera, ergo est verū, & cognoscibile. Minor in logica probata est, illa enim propositio est vera, que conformis est obiecto enunciato, sed propositio qua dicebat heri Petrum peccaturum, qui nunc peccat, erat conformis obiecto enunciato, dicebat enim quod reuera ita est: nam sicut verum est hodie dicere, Petrus peccauit Heri, quia Heri fuit peccatum Petri; sic verum Heri fuit, Petrus peccabit, quia hodie peccat.

Deinde ex duabus contradictionib[us] Petrus peccabit, Petrus non peccabit, non potest esse utraque vera, neque utraque falsa: ergo una est vera, & altera falsa. Denique id quod necessitatē habet consequētē, & determinationē actualē, habet etiam veritatem determinatam, sed futurum contingens habet necessitatē consequētē, quia implicat, vt res futura non sit futura, & determinationē etiam habet actualē, quia illa, vt dixi non pugnat cum indeterminatione potentiali, qua sola requiritur ad libertatem actus.

§. I.

Vtrum stare posse summa necessitas scientie diniane, cum contingentia futurorum.

Prima ergo & sanè insolubilis contra eam scientiam, difficultas erat, summa necessitas omnium eorum qua sunt in Deo ex qua sic argumentor primō: illa scientia non est realiter, & intrinsecē in Deo, qua potest non esse realiter, & intrinsecē, sed cognitione rei contingentis potest realiter, & intrinsecē non esse, ergo illa non est in Deo. Maior, vt dixi, nota est,

Conclusio affirmans.

Scripturæ & patres.

Ratio naturalis.

est, quia nihil est in Deo realiter, & intrinsecè, quod realiter non sit ipse Deus, atque adeò ens summe necessarium, cui repugnat non esse. Probatur minor, ad quam respondetur vulgo cognitionem rei contingentis posse non existere secundum terminationem, non secundum entitatem. Sed contra, id quod est essentialiter expressio vitalis, & intrinsecè obiecti non existit vitaliter, & intrinsecè sublato tali obiecto representato, sed illa cognitio obiecti contingentis est essentialiter vitalis expressio talis obiecti; cognitio enim est expressio vitalis obiecti cogniti, ergo illa non existit realiter & intrinsecè obiecto sublato.

Secundo, illa terminatio vel est aliquid extrinsecum Deo, vel est aliquid intrinsecum, si est extrinsecum, non est aliud, quām obiectum cognitum, quod non potest reddere Deum vitaliter, & intrinsecè scientem; per hanc autem terminationem Deus constituitur vitaliter cognoscens, & illa sublatā non est cognoscens intrinsecè, ergo illa terminatio non est aliquid extrinsecum Deo: si autem est aliquid intrinsecum, sequitur, quod aliquid Deo intrinsecum, quod est ipse Deus, potest non existere.

Tertiò, clare id ostenditur, nam sublatā existentiā rei contingentis, Deus non est intrinsecè ac vitaliter cognoscens rem existentem, ergo aliquid intrinsecum Deo incipit non existere, quod antea erat.

Haec difficultas, vt sapè monui, totam ferè continet controversiam de actu Dei libero, nunc obiter tantum artingendam potius quām enucleandam, tota enim responsio in eo consistit, quod in Deo est unicus actus simplicissimus, qui propter infinitatem habet totam perfectionem intrinsecam requisitam ad quemvis actum scientem possibilia, futura, existentia, modo tamen ex parte obiecti ponatur futurum, existentia, possibilitas. Est enim actus ille secundum se omnis scientia, modo ex parte obiecti ponatur possibilis, existentia, futurum. Quia illa scientia est perfectio adaequatè intrinsecā Deo, sed connotans semper aliquid extrinsecum, quod si fuerit necessarium, scientia erit necessaria, & secundum vitalitatem intrinsecam, quam dicit in recto, & secundum terminationem, quam dicit in obliquo. Si autem illud extrinsecum fuerit contingens, semper scientia erit necessaria secundum vitalitatem intrinsecam, sed erit contingens secundum cōnotatum extrinsecum. Quod explicari optimè potest exemplo relationis: nam albedo parietis, v. gr. est de se sufficiens ad fundandam relationem quancunque similitudinis, inò vt sit tota similitudo cum quoconque alio pariete albo, modo tamen ille ponatur. Vnde quando fit de nouo paries albus, prior ille paries omnino immutatus incipit esse illi similis, ex eo præcisè quia ponitur obliquum, quod connotatur à similitudine. Idem omnino valet in scientia diuina, quæ, vt dixi, sufficiens est ad omnian scienda, modo ponatur extra ipsam id quod connotari debet extrinsecè, vnde

Ad primam Resp. negando scientiam rei contingentis in Deo posse non existere secundum totam perfectionem, & vitalitatem quam dicit intrinsecè, & in recto, cum illa sit, vt dixi, ens necessarium: posse autem non existere secundum id quod dicit in obliquo, & extrinsecè, sicut dicebam de relatione similitudinis. Ad probationem nego illam maiorem, id quod est essentialiter vitalis & intrinsecā expressio obiecti, sublato obiecto non existit vitaliter & intrinsecè, hoc, inquam, nego in actu qui est infinitus, & ab obiecto non specificatur, sed est intrinsecè, vt dixi, vitalis expressio cuiuslibet obiecti, modo illud obiectum extrinsecè ponatur. Quod vt vides in scientia, quæ supponit obiectum, facilius explicatur quām in actu voluntatis, qui causat liberè obiectum, id eoque debet esse illo prior. Scientia verò

speculativa, est posterior obiecto ad quod terminatur eo ipso quod ponitur obiectum, quia ipsa in se totum habet quod requiritur intrinsecè, vt sit omnis cognitio.

Ad secundam satis dixi terminationem esse adaequatè intrinsecam, quamvis compleatur extrinsecè per aliquid obliquum quod connotatur.

Ad tertiam similiter dixi, quod sublatā existentiā rei contingentis Deus est vitaliter & intrinsecè cognoscens rem existentem, secundum totam perfectionem vitalem & intrinsecam, quam dicit talis cognitio, sed non est cognoscens vitaliter ex defectu connotari extrinseci, quod in obliquo respicitur per tam cognitionem vitalem, & intrinsecam: sed longior eorum discussio pertinet ad sequentem disputationem.

§. II.

*Vtrum stare possit scientia futurorum, cum
creata libertate.*

Secunda difficultas erat concordia humana libertatis cum scientia certa & infallibili eorum, quæ facta est creatura. *Ineffabiliter enim me mouet* (inquietabat Euodius apud August. lib. 3. de libero arbitrio cap. 2.) *Quomodo fieri possit, ut Deus sit presens futurorum, & nos nullā necessitate peccemus.* Quisquis enim dixerit aliter euenire posse quam Deus ante præscivit, præscientiam Dei destruere insanissimā impietate nititur.

Ratio enim dub. primò est, quia quod Deus certò scivit futurum, non potest nō euenire, quod liberè fit, potest non euenire. Vnde argumentum erat Vvicleffii, quod Deus futurum præscivit, est necessarium, Deus præscivit Petri peccatum futurum, ergo est necessarium. Probo maiorem, quoties antecedens est necessarium, consequens etiam est necessarium, sed hoc antecedens Deus præscivit, Petrum peccatum, est necessarium, ergo & consequens.

Secundo, præscientia Dei certissima est, & non potest falli, ergo illius obiectum euenire aliter non potest: probo consequentiam, si Petrus, quem Deus prævidit peccatum non peccaret, Deus falleretur, sed Deus non potest falli, ergo non potest Petrus, non pecare.

Tertiò, virget molestissimum dilemma, de quo postea in materia de prædestinat. Si Deus prævidit me peccatum, quidquid agam infallibiliter peccabo; Cur? ergo me torquebo ad evitandum peccatum; & ne recursas ad necessitatem consequentem, sic insto, si Deus heri præscivit me peccatum cras, vel si heri verum fuit me cras peccatum, tam mihi non est liberum & non evitabile, vt non peccem cras, quām non est liberum, & non evitabile, vt non peccauerit heri; sed mihi, nunc nullo modo est liberum, & evitabile, vt non peccauerim heri: ergo mihi nunc non est liberum vt non peccem cras. Probatur maior, idèo non est mihi liberum nunc heri non peccasse, quia est necessarium ex suppositione aliqua præterita, sed peccare cras est necessarium, ex suppositione præterita; quia est necessarium ex suppositione quod Deus heri præscivit me peccatum, vel etiam quod heri verum fuit me peccatum, ergo, &c. Vnde formatur breue hoc argumentum, suppositio de præterito tollit libertatem, veritas rei futura, est suppositio de præterito, ergo tollit libertatem.

Quartò, id quod tempore posterius est non potest impedire id quod est prius tempore, & res tempore prior non potest dependere ab ea quæ tempore posterior est. Quomodo enim efficere potest ea res posterior, vt non fuerit res præterita, ad præteritum enim non datur potentia. Probatur, mea voluntas

L 3 non

Quid sit
terminatio ad ob-
iectum.

Scientia
immuta-
bilis.

Quadru-
plex du-
bitatio.

non potuit impeditre scientiam illam Dei, tunc quando non eram, neque nunc quando sum, cum illud iam sit præteritum, ergo, &c.

Dicendum tamen est, nullo modo destrui libertatem creatæ voluntatis per Dei præscientiam futurorum, sed utramque tenendam esse non solum fide sed etiam ratione quam non nisi omnino imperitè negarunt Celsus, Marcion, Manichæi, & nouissimè Vyclefus, nos autem utramque confitemur, & utramque fide veritatis confirmamus, inquit August. lib. 11. Ciuitat. cap. 21.

Probatio.

Necessitas
consequens
stat cum
libertate.

Ratio autem clara est, quia illud optimè conuenire potest cum libertatis indifferentia, quod non facit necessitatem antecedentem, sed consequentem duntaxat, præscientia futurorum contingentium facit necessitatem duntaxat consequentem, non autem antecedentem, quæ oritur ex parte effectus, ergo illa præscientia optimè potest conuenire cum libertate.

Maiorem, ut dixi, sèpè inculcant Augustin. lib. 1. contra aduersarium legis, & lib. 5. Ciuit. cap. 10. Anselm. lib. 2. Cur Deus homo cap. 17. & ipse Philosophus lib. 1. de Interpretatione cap. 10. & sicut lumine naturali nota est. Primo, à posteriori, nam visio rei actu præsentis, & memoria rei præterita, non tollunt contingentiam rei præsentis, aut præterita, quamvis necessarium omnino sit, ut quod video præsens, sit præsens, & quod memini esse præteritum, sit præteritum, neque tamen necessitas illa est contraria libertati, quia est tantum necessitas ex suppositione quod res sit præsens vel præterita, ergo illud quod facit necessitatem solum sequentem, non potest tollere libertatem. Quis? enim dicat me necessariò peccare, quia tu me vides furantem. Deinde à priori ratio certa est, quia illud non destruit libertatem, quod sequitur, & supponit libertatem, sed necessitas sequens, & ex suppositione sequitur libertatem, & illam supponit; idèo enim dicitur sequens, & ex suppositione. Nam idèo est necesse, me nunc loqui liberè, quia loquor liberè, est enim necessitas, quam causat ipsam existentia effectus, & fundatur in notissimo illo principio Metaphysico, impossibile est idem simul esse, & non esse: in dñi nihil omnino aliud significat. Certa igitur, & evidens est prima maior.

Neque minus perspicuum est, quod habebat minor necessitatē hanc, quæ causatur à præscientia futurorum, esse solum necessitatem sequentem, & ex suppositione. Quod probatur primo, à priori: illa scientia qua purè speculativa est, & supponit effectum liberè possum, non facit necessitatem antecedentem, sed consequentem duntaxat, & ex suppositione, scientia Dei est purè speculativa, quæ supponit non facit rem esse, non enim idèo peccaturus est Petrus, quia Deus videt, sed idèo Deus videt, quia est peccaturus, sicut non idèo pecco, non idèo curro, quia Deus me videt currere, vel peccare, sed quia curro, vel pecco. Et hunc esse unanimem Patrum consensum constabit ex quæst. 5. vbi ostendetur scientiam visionis nullo modo esse causam rerum. Deinde declaratur à posteriori pluribus exemplis clarissimis. Primus & valde commune apud omnes Patres est visio rei præsentis, quæ vt patet non facit necessitatem nisi ex suppositione, quia est purè speculativa, sed visio rei futura proflus eodem modo se habet, cum sit eodem modo speculativa, ergo non facit necessitatem nisi ex suppositione, neque magis tollit libertatem, quam visio rei præsentis, vt rectè notat Boëthius, lib. 6. consolat. profa 6. si video iacentem, necessitas non infertur ei à visu meo, vt iaceat, sed potius à iacente infertur necessitas, vt illum videam. Alterum exemplum, vt dixi, est memoria rei præterita, quæ non facit rem esse præteritam, sed supponit. Tertium est præscientia, quam habet Deus, de-

his, quæ ipse liberè facturus, non enim minus propter ea operatur liberè. Quartum est, sicut res existens necessariò existit, etiam si existat liberè, sic futurum est necessariò futurum, & tamen erit omnino liberè: ergo similiter cognitio rei contingenter futuræ, potest esse infallibilis, & necessaria. Denique argumentor cum August. lib. 5. Ciuit. cap. 10. Si enim præsit Deus, aliquid futurum contingenter, & liberè, illud erit contingenter, & liberè, alioqui destruet suum obiectum hac scientia. Hinc.

Ad primam facilitis responsio est, disting. maiorem, quod Deus scivit euenturum non potest non evenire, antecedenter nego, ex suppositione concedo. Quod enim Deus præciuit est necessarium necessitate solum ex suppositione, quam causat non præscientia Dei, sed futurito effectus. Vnde fateor quod quando antecedens est necessarium, eodem modo necessarium est consequens, atque adeo cum istud antecedens non sit necessarium nisi ex suppositione, consequens etiam ex suppositione necessarium est.

Ad secundam concedo Deum non posse falli, sed distingo consequentiam, ergo illius obiectum alter non potest evenire antecedenter & absolutè, nego: consequenter & ex suppositione concedo. Si enim Petrus quem Deus præuidit peccaturum non peccaret, Deus non falleretur, quia non præuidisset Petrum peccaturum. Sicut si non esses hic, Deus, qui te videt esse hic, non falleretur, quia non te videt esse hic.

Ad tertiam Respond. verum esse quod si Deus præciuit me peccaturū infallibiliter peccabo, sed potero tamen absolutè non peccare; non enim infallibiliter peccabo, quia Deus præciuit, sed quia liberè me determinabo ad peccandum, vnde inutiliter additur, cur ergo me torquebo ad vitandum peccatum? nam possum absolutè illud vitare, nec pecco quia Deus videt, sed quia non me torqueo, vt velim non peccare. Instantia de suppositione præterita difficilis est. Ad quam respondeo disting. tam mihi est ineuitabile, vt non peccem cras ex suppositione quod sim peccaturus, quam est ineuitabile, vt non peccauerim heri, concedo, quia sicut implicat vt peccauerim, & non peccauerim heri, si est impossibile vt cras sim peccaturus, & non peccaturus: tam est ineuitabile absolute nego, quia scilicet in peccato crastino est suppositio aliqua futura, quam absolutè possum tollere, in peccato præterito, nulla est suppositio quam nunc absolutè possim tollere.

Ad quartam, Resp. etiam id quod est prius tempore, pendere posse ab eo quod est posterius tanquam ab obiecto; res enim qua tempore posterior est si sit obiectum rei præterita, potest absolute impidere ne fuerit res præterita, ex suppositione vero non potest, ad præteritum enim ex suppositione quod sit præteritum, nulla est potentia, sed absolutè potest non esse. Fateor ergo quod quando non eram, impidere non potui scientiam illam, sed quando sum, absolutè possum illam impidere, consequenter autem non possum impidere.

Colliges ex his in quo sensu verum esse possit quod Deus (idèo) cognoscat futurum, quia est futurum. Si enim illud (idèo) significet aliquam causalitatem, falsa est proppositio, si autem significet quod bene inferatur tanquam aliquid posterius ex priori, vera est proppositio.

S. III.

*Vtrum Deus cognoscat decreta sua voluntatis,
vt futura.*

Tertia hæc erat difficultas cuius sensus est vtrum Dei decreta, sicut quamvis sint æterna, prius tam

Solutio
difficulta-
tum.

men ratione nostrâ cognoscuntur, vt possibilia, quâm
vt iam actu posita, Deus enim scit, quid possit de-
cernere, sic in eo signo, vel in sequenti cognoscere
illa possit, prius ratione vt futura, quâm cognoscat
illa vt existentia. Cum enim detur signum aliquod
rationis, in quo intelligitur scientia simplex in Deo
nondum posita scientia visionis, queritur vtrum Deus
suum decretum cognoscat, vt possibile, Deinde vt
futurum, postremò vt iam existens.

Triplex difficultas. Ratio dubit. est primò, quia Deus in aliquo signo
rationis concipitur vt indifferens ad volendum & no-
lendum, & in sequenti signo concipitur determinatè
volens, ergo in illo signo, in quo concipere potest
se ipsum vt indifferentem, potest concipere se in se-
quenti signo volitum. Probo consequentiam, si det-
tur signum aliquod rationis in quo Deus concipiatur
nondum velle, potest in sequenti signo concipi vo-
litum, sed in eo signo in quo concipitur indifferens
ad volendum, & nolendum, Deus concipitur nondum
velle, ergo in illo signo potest concipi volitu-
rum.

Secundò, Deus prius ratione cognoscit quid sua
voluntas possit velle, quâm cognoscat quid actu ve-
lit, ergo prius ratione potest cognoscere quid sit voli-
tura, cur? enim potest de cetera sua cognoscere vt
possibilia, non potest cognoscere, vt futura, vel
quare possibilis dicit solam prioritatem à quo, fu-
turio autem dicit prioritatem in quo: In illud con-
cipitur vt futurum quod concipitur vt posterius alio,
sed decretum liberum concipitur vt posterius perfe-
ctionibus necessariis, ergo concipitur vt futurum.

Tertiò, multa sunt de cetera conditionata quæ Deus
ab æterno cognoscit, vt futura, v. gr. cognoscit, si filius
me rogarer, ego decernerem mittere illi plusquam
duodecim legiones Angelorum, ergo Deus sua etiam
de cetera absoluta cognoscit vt futura. Probatur ante-
ced. non potest Deus cognoscere per scientiam me-
diā futurum conditionatum quin etiam cognoscat
eadem scientiâ suum decretum conditionatum, sed
cognoscit futurum conditionatum per talēm sci-
entiam, ergo cognoscit etiam decretum suum condi-
tionatum, quod non potest cognoscere, nisi vt fu-
turum.

Conclusio negans. Dico tertio, Deus non potest vlo modo cognosce-
re de cetera sua libera, vt futura, quamvis cognoscat il-
la, vt possibilia. Ita docent Vasq. disp. 65. c. 4. Arrubal.
disp. 47. cap. 4. Herice disp. 7. cap. 9. Albert. tom. 1. q.
3. & 4. principio Philosoph. Granadus tract. 4. disp. 1.
Moncœus disp. 3. cap. 17. Molina, Bicanus, Turrianus,
contra Suarez lib. 2. de scientia futurorum cap. 8.
Ruiz disp. 26. sect. 4. Fonsecam & alios recentiores.

Probatio. Ratio autem est, quia illud non cognoscitur à Deo
vt futurum, cuius existentiam in nullo instanti tem-
poris realis Deus potest negare; sed in nullo instanti
temporis realis Deus potest negare existentiam sui de-
creti: ergo Deus non potest illud cognoscere, vt fu-
turum. Minor eidens est, quia cum omne Dei de-
cretum æternum sit, nullum est instans temporis in tota
æternitate, in quo existentia de illo possit negari,
nam quamvis præcisius possit cognosci, quin cognoscatur
existens, manifestum tamen est quod de illo negari
non potest existentia. Probatur ergo maior, fu-
turio essentialiter dicir posterioritatem non tantum
naturæ, vel originis, vel rationis, sed durationis; fu-
turum enim est illud quod nunc non est, sed postea
erit, quia includit formaliter, & explicitè duo in-
stantia temporis, vnum in quo non est, alterum in
quo est, sicut præteritum intelligi non potest, tunc
esse præteritum quando actu est, quia dicit instans
temporis, in quo est, & alterum in quo non est. Er-
go sicut Deus non potest cognoscere de cetera sua vt
præterita, sic neque cognoscere illa potest vt futura.

Confirmat. quia vt aliquid dicatur futurum, non
sufficit posterioritas à quo seu naturæ, rationis, vel
originis, sed requiritur posterioritas in quo, id est
temporis, alioqui Deus cognosceret diuinæ personas
vt futuras, quia sunt posteriores origine personis pro-
ducentibus, sed de cetera Dei libera quamvis habeant
posterioritatem à quo, respectu necessariorum non
habent tamen posterioritatem in quo, quia in nullo
instanti sunt de cetera necessaria, quin sint de cetera li-
bera, ergo, &c. Hinc

Ad primam Resp. distinguendo antecedens, Deus
in aliquo signo rationis concipitur vt indifferens ne-
gando actuale de ceterum, nego, praescindendo ab
actuali decreto, concedo: vnde nego consequiam,
quia vt aliquid affirmetur futurum, non sufficit quod
in aliquo signo praescindere possit intellectus ab
actuali eius existentia, sed debet illam etiam negare.
Vnde ad probationem distinguuntur maior, si potest
in aliquo signo Deus intelligi nondum velle, negan-
do illum actu velle, potest concipi volitum, conce-
do, si tantum potest præcisiū intelligi nondum velle,
nego.

Ad secundam, Resp. esse disparitatem inter fu-
turum, & possibile. Quia possibile (vt aliás monui)
significare aliquando potest id quod non est, sed po-
test esse, non potest eo modo Dei decretum concipi
vt possibile. Secundò, possibile significat id quod
non implicat contradictionem, & sic quolibet ex-
istenti dici potest possibile. Igitur concessio ante-
cedente, consequentia negatur, quia cognoscere quid
voluntas possit velle, non negat existentiam decreti
pro eo tempore, quam existentiam negat, vt ostendit,
futurio decreti: nam possibile praescindit omni-
no à tempore, cuius non significat ullam differentiam,
praesens autem, futurum, & præteritum significant dif-
ferentias temporis. Et futurum quidem pro uno
tempore dicit negationem existentia, pro altero au-
tem existentiam. Potest ergo Deus scire quid volun-
tas sua velit, non potest scire quid sit volitura. Quia
illud est futurum quod concipitur posterius alio, po-
sterioritate in quo, non posterioritate à quo. Decre-
tum liberum est posterius decreto necessario poste-
rioritate à quo, non in quo.

Ad tertiam Respon. etiam de ceterum conditiona-
tum cognosci nullo modo posse, vt futurum, quia
nullum Dei de ceterum esse potest, quod non sit æter-
num, Deus ergo non dicit si filius me rogarer cras,
ego decernerem illi dare 12. Legiones Angelorum,
sed ego decreuisse ab æterno illi dare. 12. Legiones
Angelorum, quod non est cognoscere suum de-
cretum vt futurum: vel si velis ego ab æterno decreui,
quod si filius me rogarer, ego dare illi. 12. Legio-
nes Angelorum. Sed de hoc de cetero longa erit infe-
rius disputatione.

S E C T I O II.

In quo medio videat Deus futura contingentia.

Dixi haec tenus cognosci à Deo futura, nunc dif-
ficilius est dicere medium & motuum formale
in quo illa cognoscit certò, & infallibiliter, nam
cum omnis cognitio habeat obiectum formale, alio-
qui cognosceretur aliquid sine ratione cognoscendi,
sic quoties cognitio est certa, requirit rationem for-
malem obiecti omnino certam, id est vt obiectum sub
ea ratione quâm cognoscitur sit certum, alioqui (vt re-
ctè notat S. Thomas) obiectum cognosceretur perfe-
ctius, quâm sit cognoscibile. Difficultas igitur est sa-
nè grauissima, quanam sit formalis illa ratio certa,
& infallibilis, quæ ita connexa necessariò sit, cum
futuro contingente incerto, vt sit ratio formalis illud
cognoscendi certò & infallibiliter.

Ex

Ex variis autem sententiis in quas abiisse video Scholasticos, quatuor videntur celebriores quas suggillatum discutere lubet. Prima utrum videantur in causis increatis, omnipotentia præsumtum, & decreto. Secunda utrum videantur in causis creatis, quæ sunt voluntas, & causa morales. Tertia utrum videantur in presentia reali ad aeternitatem. Quarta tandem utrum videantur in se ipsis.

S. I.

*Vtrum futura contingentia videantur in causa
increata id est in omnipotentia, vel
in decreto.*

Inquirimus ergo, ante omnia medium hoc cognitionis certæ de re incerta intra ipsum Deum, in quo tria inveniri possunt quæ connexionem habent cum futuritione actus liberi, omnipotentia, Idea, decretum, & sanè si consideretur entitas sola omnipotentie, vel Ideæ, manifestum est ex dictis dispensationibus quod illæ non possunt esse medium cognitionis futurorum, cum entitas ipsa omnipotentie, vel Ideæ sit indifferens ad futuritionem, vel non futuritionem effectus, in causa vero indeterminata, & indifferente implicet effectum videri determinatum, ut sèpè dictum sumus in hac materia. Tota ergo difficultas resoluitur ad ipsum decretum quod Deus habet aeternum, vel prædeterminandi voluntatem, ut ponat talen actum, vel certè concurrendi cum voluntate ad talen actum. Obiectum primi illius decreti si esset, non posset aliud esse quam actus ipse futurus, obiectum ipsius posterioris decreti, quod sine dubio est, non potest aliud esse quam concursus Dei.

Decretum
Dei.

Status cō-
trouersia.

Decretum
absolutū.

Dabitur
circulus.

Quidvi-
det Deus
vt se de-
terminet.

ieciū ad agendum ex eo quod videat actionem Pe- ri futuram, si Deus concurret, sed Deus hoc videns non potest obiectu determinari, nam primò, illud est aliquid simpliciter necessarium, implicat enim ut Deus mecum concurrat quin ego agam, semper ergo Deus videt, si ego cum illa voluntate concurro ad amandum, amabit, atque ita semper determinaretur ad talen concursum præbendum in modo tam videt me odio habitum, si dederit concursum ad odium, quam videt me amaturum, si concursum deridit ad amorem. Quare igitur magis determinabitur ad unum, quam ad aliud. Deinde implicat ut Deus videat actionem illam meæ voluntatis futuram, quin videat illam talem futuram in individuo, alioqui videret, & non videret, quia nihil existit nisi sit individuum, sed ante decretum suum quo determinaret voluntatem ad individuum actus, non potest videre actionem voluntatis, ut talem in individuo, ergo ante decretum non videt Deus actionem voluntatis futuram, præsumtum cum in Deo non sit cognitio vila confusa. Denique Deus non potest videre determinationem creatæ voluntatis existentem nisi videat omnes eius causas, sed ante decretum Deus non videt omnes causas, quarum una, est ipsum decretum, ergo ante decretum non videt determinationem voluntatis, quam propterea videre potest in decreto quod illum antecedit.

Dico primò, implicat ut Deus in decreto suo etiam antecedente videat futura, non solum contingentia, sed etiam necessaria tanquam in medio prius cogniti.

Rationem sèpè indicaui superius, quia decretum antecedens non potest esse medium prius cognitum determinans ad cognitionem futuri, si non possit prius cognosci decretum quam cognoscatur effectus futurus, sed implicat cognosci à Deo decretum prius quam cognoscatur effectus futurus, ergo in illo decreto, tanquam in medio non potest cognosci effectus futurus. Probatur minor, implicat prius cognosci decretum liberum quam cognoscantur ea per quæ constituitur ut distinctum ab actu necessario, sed non potest cognosci propter distinctum à necessario prius quam cognoscatur effectus futurus, quia non est distinctum à necessario nisi per connotationem talis effectus, quam solam supperaddit actu necessario, ergo implicat cognosci decretum prius quam cognoscatur effectus futurus. Atque ita ipsum effectum futurum cognoscere in decreto non erit aliud quam videre illum effectum futurum in se ipso.

Neque dicas, effectus futurus habet necessariam connexionem cum decreto necessitante, ergo implicat cognosci decretum prædeterminans quin cognoscatur effectus futurus, ergo in illo decreto tanquam in medio videri potest effectus futurus. Resp. conced. anteced. & primam consequentiam, sed negando secundam consequentiam. Nam fateor non posse cognosci decretum liberum, quin cognoscatur effectus futurus, sed nego decretum esse propterea medium ad cognitionem futuri, quia, ut dixi, non cognoscitur prius quam cognoscatur ipsum futurum, sine quo implicat cognosci decretum, atque ita cum decretum cognoscatur in se ipso, ipsum etiam futurum cognoscetur in se ipso.

Dico secundò, implicat ut Deus videat futura contingentia, quæ pendent à voluntate libera in decreto præbendi concursum, quod ita est absolutum, & efficax, ut semper sit dependens à voluntate, & conditionatum saltem virtualiter. Ita docent contra Richardum, Granadum Ruiz, & multos, Thomistas, Bellarm. Suares, Herice aliisque communius, etiam ipse Scotus, quem pro se aduersarij citant.

Ratio autem generaliter est illa quam sèpè indicaui, primò, quia illud non est prima ratio cognoscendi

Etiā si
decretum
esse præ-
determinans
futura in eo
non vi-
dentur.

Secunda
conclusio.

Tota ergo controversia est utrum decretum quod Deus haberet præbendo concursu voluntati liberæ sit medium illud formale, in quo Deus videt futuros actus voluntatis qui pendebunt à tali concursu.

Ratio autem dubitandi sane difficilissima est, quia primò, in eo decreto potest Deus videre futura contingentia, si illud est absolutum, efficax, & antecedens futuritionem effectus, sed decretum aeternum quod Deus habet præbendi concursum causis secundis, est absolutum, efficax, & determinatum, ergo in eo videri possumt futura. Maior non videtur egere probacione. Probatur minor illud decretum quo causatur effectus determinatus, non potest esse conditionatus, nam decretum quandiu manet conditionatum non potest influere in effectum, ut patet, quia manet suspensum, vtque ad positionem conditionis: neque potest esse inefficax, quia si est inefficax non ponit effectum, nec est indifferens ad utramque partem conditionis, alioquin non determinat ponere unam potius partem quam aliam. Per istud decretum dandi concursum causa libera ponitur effectus determinatus: ergo illud decretum est absolutum, efficax & determinatum.

Secundò, illud decretum non potest esse conditionatum quin sit huiusmodi, ego decerno concurrere, si voluntas agat, vel si voluntas se determinet ad agendum, sed hoc non posse dici, manifestè probos; si enim hoc Deus diceret volo concurrere si voluntas agat vel si se determinet, Deus diceret, decerno concurrere si concurrat, nam actio & determinatio voluntatis, realiter est ipse concursus Dei, vel certè si agas de virtuti determinatione semper eadem difficultas est, quia illa includit saltem in obliquu determinationem formalem, atque ita semper diceret Deus volo concurrere si concurrat.

Tertio, ut Deus dicat decerno concurrere hic & nunc, si Petrus velit, necesse erit ut determinetur ob-

Voluntas est indifferens posito decreto. cendi futurum contingens infallibiliter, quo posito effectus contingens nondum est infallibiliter futurus, sed posito decreto de præbendo concursu voluntatis liberae, effectus contingens nempe actus voluntatis nondum est infallibiliter futurus ergo illud decretum de præbendo concursu non est medium, & prima ratio in qua videatur futurum. Minor probatur, tunc futurum contingens nondum est infallibiliter futurum, quando voluntas est adhuc omnino indifferens ad illud ponendum, sed posito decreto Dei, voluntas est omnino indifferens ad agendum, vel non agendum, nam causa libera illa est, quæ positis omnibus præquisitis etiam in sensu composito potest agere, vel non agere (vt sapè probatum est) sed decretum de dando concursu est unum ex præquisitis ut patet, ergo illo posito, etiam in sensu composito voluntas potest agere, & non agere. Indò si voluntas eo posito non est indifferens, necessitatur antecedenter per hoc decretum cum necessitate autem antecedente stare non posse libertatem demonstrari potest. Denique decretum illud Dei de præbendo concursu, duplex cogitari potest; alterum remotum, & generale quo Deus dicit, volo currere ad omnes actus ad quos voluntas se determinabit, eo decreto posito clarum est quod voluntas est adhuc indifferens: alterum est decretum, speciale quo dicit, volo hic, & nunc dare concursum ad amorem potius quam ad odium, & hoc decretum si est absolutum simpliciter, & antecedenter ad omnem determinationem voluntatis facit necessitatem antecedentem, ergo posito eo decreto voluntas est indifferens, neque illud præcisè sumptum habet necessariam connexionem cum futuro contingente.

Neque dicas, Deum non facere hoc decretum nisi positâ scientiâ conditionatâ eorum quæ voluntas factura est, si præbeat illi concursum, ergo in hoc decreto posita scientia conditionata videri potest futurum.

Sed contra nam primò loquimur de decreto solitarii sumpto redit enim difficultas in quo medio Deus videat quod voluntas se determinabit ad amorem, si habeat concursum paratum ad amorem, vel ad odium in hoc enim est difficultas. Deinde etiam positâ scientiâ conditionatâ non potest decretum esse simpliciter absolutum, vt probabo statim, ergo eo posito semper voluntas est indifferens.

Quale sit hoc decretum. Secunda igitur pars explicat quod est in hac materia difficillimum, quale sit decretum illud dandi concursum, quo explicato plenè sequitur quod in eo videri non possunt futura. Si enim illud decretum est aliquo modo conditionatum, & dependens à determinatione voluntatis, quam expectat, & sine qua non est efficax, & determinatum, certè implicat ut in eo videatur actus voluntatis liberè futurus. Sed illud decretum est huiusmodi, quod sic ostendo breuiter, ex his quæ prima secunda fuisus probauit.

Est conditionatum virtualiter. Statuebam igitur primò, decretum istud quatenus præcisè se tenet ex parte Dei, & abstrahit à determinatione creaturæ, esse purè conditionatum, & indifferens ad utramque partem conditionis, si enim esset absolutum, independenter à determinatione voluntatis, determinaret voluntatem, & ab ea non determinaretur. Sed illud tamen decretum prout supponit scientiam conditionatâ determinationis creaturæ cui actu præbet concursum esse absolutum & determinatum, dependens autem à voluntate atque adeò virtualiter conditionatum. Ratio est quia decretum purè conditionatum non potest influere in effectum efficaciter. Deinde in eo decreto ponere Deus veller suum concursum si esset suis concursus, cum eadem sit actio Dei, & creaturæ.

Sed aliunde tamen implicat, ut illud decretum etiam positâ scientiâ conditionatâ sit ita determinatum, & absolutum, vt ne virtualiter quidem sit conditionatum & indifferens primò, enim si supponit

Tom. I.

scientiam conditionatam determinationis voluntatis, est dependens ab illa determinatione voluntatis, & illam implicitè ac virtualiter includit ut conditionem, dicit enim implicitè non decernerem concursum, nisi viderem exigentiam voluntatis hoc est decretum esse virtualiter conditionatum ergo est virtualiter conditionatum. Deinde illud decretum simpliciter ab solutum etiam positâ scientiâ conditionatâ tolleret libertatem, quia tunc voluntas etiam posita scientia conditionata non est indifferens, quando habet aliquid determinativum in statu absoluto, quod non habet in statu conditionato, sicut si Deus post scientiam medianam, statueret prædeterminare voluntatem illa prædeterminatio tolleret libertatem, quia illa esset aliquid determinativum in statu absoluto, quod non erat præsumum in statu conditionato, sed istud decretum si esset simpliciter absolutum, esset aliquid determinatum in statu absoluto, quod non erat præsumum in statu conditionato, quia illud decretum inferret necessariò effectum, ergo istud decretum etiam suppositâ scientiâ mediâ non potest esse absolutum simpliciter. Indò ut dixi implicat in terminis ut decretum supponat scientiam effectus liberè futuri, & non sit conditionatum saltem virtualiter. Deinde idem probatur quia implicat videri à Deo actionem Petri futuram sub conditione, quin videantur omnes illius causæ futuræ conditionatae, quarum una est: ipsum decretum, sed actio Petri ex suppositione talis decreti est necessaria, ergo actio Petri videtur in statu conditionato, ut necessariò futura, non autem liberè. Probatur minor, decretum illud absoluè positum habet necessariam connexionem cum effectu absoluè futuro, & necessariò illum inferit, ergo illud decretum ut conditionatè positum habet necessariam connexionem cum effectu conditionatè ponendo: nam sicut se habet decretum absoluè positum ad consensum voluntatis absoluè ponendum, sic se habet decretum conditionatè positum, ad consensum conditionatè ponendum.

Quid vidat Deus.

Statuebam secundò, obiectum illud, quod Deus videt quando determinatur, hic & nunc ad ponendum concursum, esse non posse id, quod futura cùt voluntas, si operari posset se sola, quia sic voluntas esset libera dependenter à cognitione impossibili. Deinde scientia Dei practica non dirigeretur per aliquid operabile, sed per aliquid impossibile. Indò implicat ut Deus videat actionem illam creaturæ futurā, quin videat illam in individuo, sed implicat ut Deus videat actionem illam individuam existentem à sola creatura, ergo non potest videre, quid factura esset voluntas, si posset operari sola, sine Dei concursu.

Deinde non placent illi qui dicunt videri à Deo determinationem causalem, aut formalem conditionatè futuram, si detur concursus. Nam illi manifestū faciunt circulum (vt dixi) cum videat Deus fore suum concursum si sit suis concursus. Melius igitur, & facilius dici potest, id quod videt Deus per scientiam illam conditionatam, & per quod determinatur ad decernendum concursum, esse actionem ipsam voluntatis conditionatè futuram, si decernat Deus se illi accommodare non negando concursum, non dixi si sit concursus, quia hoc (vt dixi) esset circulus; concursus enim determinaret ad decretum concursus quod est prius concursu: sed dixi si Deus decernat se illi accommodare, quia non decernit absoluè, sic enim esset necessarium, vt voluntas ageret, non est autem absurdum nullum si Deus dicat, erit concursus meus realiter in actu secundo, si ex parte mea non desit actus primus ad concursum, vel si decrevero dependenter à voluntate vt sit concursus. Tunc enim videri determinationem voluntatis conditionatè futuram dependenter à suis causis futuris conditionatè. Sed hæc alibi fuisus.

Ad primam Respond. ex prima conclusione quod M quamvis

90 Disp. III. De Deo. Quæst. III. Sect. II.

Solutio
primæ du-
bitationis,

quamvis decretum esset simplicitè antecedens & ab-
solutum, etiam in eo vt medio effectus non posset
videri, cum effectus includatur in decreto. Deinde
iuxta tertiam conclusionem, distinguitur maior, si de-
cretum est absolutum, potest in eo videri futurum cō-
tingens, si est absolutum independenter à determina-
tione voluntatis ita vt non sit conditionatum virtualiter,
concedo: si sit virtualiter conditionatum, & de-
pendens à voluntate creata, nego in eo videri futurum.
Hoc autem decretum esse dependens à voluntate sa-
tis ostendit.

Solutio
secundæ.

Ad secundam Resp. rectè ijs argumentis probari
decretum istud non esse purè conditionatum, sed non
probari quod illud ita sit absolutum consequenter,
vt sit virtualiter conditionatum; Deus enim non di-
cit, decerno concurrere, si voluntas se determinet, sed
decerno concurrere, quia video voluntatem acturam,
si decernam me illi accommodare non negando con-
cursum.

Solutio
tertiæ.

Ad tertiam Resp. nihil etiam probari contra ea quæ
posui, de obiecto illo, quod Deus videns, determina-
tur ad dandum concursum. Nam cum Deus videat
voluntatem acturam si decreuerit se illi accomodate
probendo concursum, nego illud esse necessarium, sicut
est necessarium si Deus diceret, voluntas aget si ego
absolute decreuero concurrere non me illi accomo-
dando, sed cum dicat, si ego decreuero dependenter à
voluntate & cum conditione virtuali dare concur-
sum voluntas aget, nego illud esse necessarium, quia
posito tali decreto non semper voluntas aget. Ad id
quod additur, implicat ut Deus videat actionem meæ
voluntatis futuram, quin videat illam futuram talem
in individuo. Resp. Deum non moueri per determi-
nationem aliquam voluntatis vagè sumptam, sed per
vnam determinatè sumptam; nunquam enim vi-
det determinationem voluntatis ad speciem & ex-
ercitium, nisi videat suam determinationem ad indi-
viduum; dicit enim volo dare hunc numero con-
cursum, quia si decreuero me accommodare volun-
tati dando hunc concursum, voluntas talem producet
actum, non autem dicit, video quod voluntas faciet
aliquid, si ego dedero concursum, sic enim confusa es-
set illa cognitio.

Quanquam distingui etiam potest illa propositio.
Implicat ut Deus videat determinationem voluntatis
futuram, quin videat illam futuram talem in indi-
viduo: implicat ut videat illam adæquatè vt futuram
concede, implicat ut videat inadæquatè vt futuram
nego, videt illam adæquatè vt futuram, quando videt
illam vt futuram dependenter à suo decreto & à crea-
tura: videt autem inadæquatè quando videt illam fu-
turam dependenter à creatura. Videt enim creaturam
ad speciem & exercitum determinandam si ipse vo-
luerit se illi accommodare. Nam quamvis nulla sit
realiter in Deo cognitione confusa, non implicat tamen
concipi à nobis confusè & inadæquatè Dei cogni-
tionem, quæ in se omnino distingita est, reliqua iam
soluta sunt; dixi enim videri futurum conditionatum
cū causis suis futuris conditionatè, vt patebit ex q. 4.

§. II.

*Vtrum futurum contingens videatur in suis
causis creatis.*

DVæ tantum possunt excogitari cause creatæ, in
quibus tanquam medio possint videri futura
contingentia. Prima est entitas ipsa voluntatis libe-
tatis, in ea enim vt super comprehensa volunt cognosci
à Deo actus omnes eius liberos aliqui cum Molina
altera causa sunt cause morales, id est, cogitationes,
& auxilia congrua cum quibus voluntas aget omni-
nō infallibiliter. Nam in illis cognosci actus volunt-

tis futuros, asserunt Conzales, Durandus, Granatus.
Loquitur autem semper de ipsa nuda entitate causæ,
nam si sumatur causa vt determinata, iam includet
ipsam determinationem quæ non videbitur in causa,
sed in seipso.

Ratio autem dubit. est primum, quia non potest Prima du-
bitatio.
comprehendit causa, quin cognoscantur omnes eius
effectus ex vi penetrationis ipsius causæ, sed Deus
comprehendit omnes causas liberas, ergo potest Deus
ex vi huius comprehensionis omnes effectus illarum
cognoscere. Prob. maior, ex supradictis, implicat co-
gnosci comprehensioni necessariam aliquam causam,
quoniam cognoscantur effectus eius necessarij, ergo im-
plicat comprehendit causam liberam, quoniam cognoscantur
eius effectus liberi, cum comprehensionis sit cogni-
tio perfectissima rei alicuius, perfectius autem pene-
tratur voluntas si scientur omnia eius decreta, quam
si ea ignorentur.

Secundo, ut effectus cognoscatur in causa sufficit
connexio necessaria tantum ex suppositione, & con-
tinentia illius effectus in causa, sed actus liber quem
voluntas est elicitor habet cum illa huiusmodi con-
nexione necessariam ex suppositione, contineturque
in illa, presentim quando est instruta gratijs congruis,
ergo ille actus liber cognosci potest in illis causis.
Maior probatur, nam effectus contingens non po-
test habere necessitatem nisi ex suppositione, ergo
sue videatur in seipso, siue videatur in alio, semper
sufficit necessitas ex suppositione, quæ satis erit
ut videatur in suis causis cum quibus haberet connec-
tionem necessariam ex suppositione.

Tertiò, etiam in gratijs efficacibus videri possunt
actus voluntatis, si per illas inducatur moralis neces-
sitas, nam illa est tanta, ut sufficientem inducat certi-
tudinem, sed causa istæ morales, moralem inducunt
certitudinem, & necessitatem, ergo effectus in illis
potest cognosci. Probo maiorem moralis necessitas
illa est, qua licet posse effectum non habere, tempe-
tamen illum haberet, sed hoc sufficit ut videatur effec-
tus in illis causis, ergo sufficit necessitas moralis.

Quarto, implicat cognosci gratiam efficacem ut sic
quin cognoscatur prout distinguitur à gratia suffi-
ciente, sed prout distinguitur à insufficiente infallibili-
ter causat effectum, ergo implicat cognosci gratiam
efficacem quoniam cognoscatur effectus, ergo in causis
moralibus videri possunt effectus fururi. Confir. quia
Deus cognitæ efficaciæ gratiæ, prædestinat hominem,
ergo in gratia efficaci cognoscit voluntatis con-
fusum. Denique posito quod Deus per scientiam con-
ditionatam cognoscat, si dedero Petru talem gratiam,
consentier, dicatq; volo dare gratiam, non potest non
videare consendum voluntatis positæ tali gratiæ.

Dico primum, in entitate voluntatis nude confide-
rata implicat ut Deus cognoscat futura contingentia
ita omnes communiter contra Melinam, & Bicanum.

Ratio sèpè hoc loco afferenda est, quia in causa
prorsus indifferente ad operandum, vel non operan-
dum, non potest magis cognosci operatio futura,
quam non futura, sed entitas voluntatis secundum se
sumpta, est omnino indifferens ad operandum, vel
non operandum, ergo in ea non potest magis ostendi
operatio futura, quam non futura. Maior probatur,
quia voluntas non potest magis cognoscere vnum quam
aliud, nisi quia causa magis est continens vnum quam
aliud, sed si causa est omnino indifferens ad utrumque,
non est magis connexa, neque continet magis
vnum quam aliud, ergo non potest magis ostendi
vnum quam aliud.

Neque dicas, voluntatem esse quidem ex se in-
differentem, & indeterminatam ad futuritionem,
& non futuritionem, sed esse tamen rationem cog-
noscendi rem futuram, quia liberè se determinab-
ad

Quarta.

In volu-
tate creat
æ non vide-
tur.

Nec in causis moralibus.

ad rem futuram. Sed contra, nam videre futurum contingens in voluntate propterea ad illud determinabit, est videre illam determinationem in se ipsa, non autem in entitate voluntatis ut comprehensa, quia tunc ratio cognoscendi determinationem voluntatis futuram, non est perfectio voluntatis, sed est ipsa determinatione futura, quare enim utrum illa videatur in causa seu in voluntate nuda sumpta. An vero in se ipsa in voluntate sola non videtur, ergo in se ipsa.

Dico secundo, Deus non cognoscit futura contingentia in causis moralibus, seu in gratiis congruis praesertim sumptis in actu primo, propterea antecedunt effectum. Ita fuisse probant Suares, Vasques, Hericce, Alarcon.

Ratio eadem est, quia in eo medio non potest cognosci effectus determinatus, in quo non habet esse determinatum, nam eodem modo cognoscitur effectus in causa quo est in causa, sed consensus voluntatis libera non habet esse determinatum in causis liberis ut in actu primo consideratis ergo in illis non cognoscitur. Probatur minor, in eo futurum contingens non habet esse determinatum, quo posito voluntas est adhuc indifferens ad agendum, vel non agendum, sed positis illis auxiliis voluntas est adhuc indifferens, & potest adhuc non agere ergo, &c. Deinde illud quo posito potest adhuc consensus voluntatis non est, non potest esse medium ad certam, & infallibilem eius cognitionem. Huiusmodi sunt causae ista morales, ut dixi: ergo illae non sunt medium, &c.

Neque dicas secundum, supposita scientia conditionata, posse cognosci futura in causis moralibus eo ipso quod Deus decernit eas ponere. Sed hoc iam reiectum est, quia sermo hic est de causis moralibus praesertim sumptis, statim enim erit questionis in quo medio videat Deus conditionata has causas morales habituras effectum, si dentur a Deo, cum tamen possint illum non habere, non enim potest videre in entitate talium mediorum, ergo debet videre in aliquo alio quod habeat connectionem necessariam cum effectu.

Neque dicas secundum, id est cognosci tunc conditionata tunc absolute, efficaciam infallibilem horum mediorum, quia quoniam effectum possint non habere, infallibiliter tamen illum habebunt. Sed contra, nam cognoscere illam efficaciam causarum moralium, quia effectum sunt habitus, quem possunt non habere, non est cognoscere ipsum effectum in virtute cause in actu primo, sed est cognoscere illum in se ipso, & efficaciam cause in effectu cognoscere, non effectum in efficacia cause.

Ad primam Resp. disting. maiorem, non potest cognosci causa, quin cognoscantur eius effectus ut possibles, concedo, ut futuri aut existentes nego. Quia virtus cause praeferri libera (ut dixi) non magis penetratur quando cognoscitur quid actu faciat, cum per hoc non crescat eius perfectio. Vnde ad probacionem nego, quod in causis etiam necessarii praesertim sumptis, ex earum penetratione videantur effectus actu existentes cum causa secunda non determinet ad individuum, & non magis penetreretur perfectio cause, quando cognoscitur actu agere, si autem videantur in illis effectus necessarij, quod speciem, & exercitum, non videantur in illis praesertim sumptis, quoniam etiam disparitas est, quia cause necessariae determinatae & necessariam connectionem habent cum effectu, non autem liberae.

Ad secundam Resp. negando sufficere connectionem necessariam ex suppositione contingentia ut effectus cognoscatur in causa, quomodo autem in se ipso cognosci possit futurum contingens, dicitur postea. Nunc tantum disparitatem affero, quia cognoscere effectum ex suppositione contingentia non est cognos-

cere illum effectum in ipsa causa, in qua suppositio illa contingens non cognoscitur, sed est illum cognoscere in se ipso.

Ad tertiam nego, certitudinem & necessitatem moralem, quam inducit gratia efficax, posse sufficere ad fundandam scientiam Physicam infallibilem, qualis est scientia Dei. Deinde nego, quod gratia efficax praesertim sumpta, & abstrahendo a determinatione voluntatis inferat necessitatem moralem, quia non potest esse talis efficacia, nisi connotet consensum voluntatis, per quem compleetur, ut intelligatur efficax.

Ad quartam Resp. gratiam efficacem ex superiori sententia ita esse in actu primo efficacem, & distinctam à sufficiente, ut includat connotatiū actum secundum. Id est cognoscere gratiam efficacem ut efficacem, & distinctam à sufficiente, non est cognoscere solum actum primum, sed est cognoscere actum primum simul & secundum. Vnde ad argumentum distinguuntur maior, non potest cognosci gratia efficax ut sic propterea est pura in actu primo praescindendo ab actu secundo, nisi cognoscatur, propterea differt à sufficiente nego: non potest cognosci gratia efficax propterea dicit actu primum & secundum, quin cognoscatur, propterea differt à sufficiente concedo, vnde sequitur cognosci non posse gratiam efficacem, propterea dicit actu primum & secundum, quin cognoscatur effectus futurus, sed posse cognosci, propterea est praesertim actus primus, quin videatur effectus infallibiliter futurus, quod est effectum in seipso videri, quando videretur in gratia efficaci, ut efficaci, sicut dixi, quod videre effectum in voluntate determinata, est videre effectum in seipso.

Ad confirmationem Resp. Deum praedestinare hominem cognitam efficaciam gratiae, tum in actu primo, tum in actu secundo, non autem cognitam efficaciam gratiae solum in actu primo, & specificatius. Fatorum cognosci posse à Deo posita scientia conditionata, quid voluntas factura sit, sed hoc est videre illum effectum futurum in seipso, posita tali gratia, non est autem videre in tali gratia.

§. III.

Vtrum futura contingentia videantur in presentia reali ad Dei aeternitatem.

In hac questione, de qua summam contentionem disputationi video, nihil esse potest difficile præter vocum explicationem, quæ datâ cessare necesse est omnem controversiam.

Aeternitas
Dei est tota
simul.

Certum est igitur primò, aeternitatem Dei, quæ duratio eius est, esse totam simul, & ita indivisibiliter intrinsecè, ut excludat successionem omnem intrinsecam; hoc enim nihil significat aliud, quam Deum ita perseverare ab aeterno immutabilem, ut nihil ei noui accedere possit, aut decedere, quia quidquid est in Deo, est summum necessarium, & immutabile. Sed ita tamen aeternitas Dei est tota simul & indivisibilis, ut virtualiter sit successiva & diuisibilis, quia Deus secundum se totum nihil acquirens, aut amittens omni coexistere potest tempori, quando illud tempus est. Quo etiam modo immensitas Dei, per quam replet omnem locum, est indivisibilis formaliter, & diuisibilis virtualiter, quia sic est totus Deus in toto spatio possibili, ut totus etiam sit in quolibet eius puncto: similiter enim aeternitas est tota simul, quia in quolibet instanti est totus Deus absque ulla mutatione, & est successiva virtualiter, quia secundum se totum prorsus immutatus omni tempore coexistit, modò illud sit. Itaque ut vides, tunc aeternitas, tunc immensitas dicunt unum in recto, & alterum in obliquo, in recto perfectionem intrinsecam omnino indivisibilem, in obliquo, aeternitas omne tempus, immensitas omne spatium.

Aeternitati
omnia sūt
præsenzia.

Certum est secundò, triplicem esse posse sensum illius propositionis [omnia sunt præsentia Deo in eternitate [Primus est, obiectuē sunt Deo præsentia, eo quod Deus eorum essentiam, & existentiam eodem modo sibi repræsenteret, ac si realiter essent præsentia, & existentia. Secundus est, realiter præsentia sunt eternitati Dei secundum aliquam partem eius virtualem, id est eo tempore sunt præsentia eternitati quo ipsa existunt, quo autem tempore non existunt non sunt præsentia. Aliud enim est quod eternitas sit tota simul, aliud quod contineat omnia simul, seu quod omnia simul ei coexistant ut dicetur statim. Tertius sensus est, omnia futura realiter coexistunt eternitati Dei ab eterno, etiam tunc quando non sunt. Itavt verum sit dicere, nunc Anti-Christus est præfens realiter eternitati Dei, hoc est esse præsentia eternitati Dei adæquate sumpta, in altero autem sensu res est præfens eternitati Dei sumpta inadæquate, secundum id quod dicit in obliquo, hoc positio.

Celebris inter Thomistas sententia est, cuius Cajetanus se primum inuentorem esse profitetur q. 14. art. 13. Medium in quo Deus ab eterno videt futura contingentia, esse præsentiam realem, quam habent ab eterno cum diuina eternitate adæquate sumpta; ut autem explicent quomodo illud quod non existit ab eterno, possit ab eterno esse præfens, & coexistere Dei eternitati, duplex distinguit (nunc) alterum est (nunc temporis) cui contingentia coexistunt successiū, cum sint in alia, & alia differentia temporis, aliud est (nunc eternitatis) cui omnia coexistunt simul, cum illud sit totum simul. Ideoque omnia, quæ dicuntur præsentia, futura, præterita, propter comparantur ad nunc temporis quod est successiuū, non sunt nisi præsentia propter comparantur ad nunc eternitatis, quod est simultaneum. Vnde colligunt non esse mirum quod futura cognoscantur intuitiuē, cum Deus realiter habeat illa præsentia in sua eternitate; visio enim intuitiuā esse potest ubi obiectum est præfens realiter.

Prima
dubitatio.

Ratio dubit. primò est, quia sapissimè asserunt Patres omnia esse præsentia Deo in eternitate, & illi nihil esse futurum, & præteritum, sed quod est præfens, potest in illa præsentia cognosci, ergo futura possunt cognosci à Deo ut præsentia in nunc eternitatis, non mensura intrinseca, quia non sunt, sed mensura extrinseca, qua est eternitas. Maiorem probare invile est, cum hoc apud Patres vulgatissimum sit. Augustin. lib. de cognitione vera vita, c. 31. Nihil præteriti ei decedit, nihil futuri ei accedit, sed quidquid sit, vel fuit, vel erit, totum ei præfens adest, lib. 4. de Trinit. cap. 17. Apud Deum præterita, & futura sunt. lib. 5. cap. 16. Apud Deum nec præterita transiunt, & futura sunt facta sunt. Idem aut lib. 15. c. 7. & lib. 10. Ciu. c. 12. Isidorus de Summo bono c. 8. In Deo, nec præteritum, nec futurum cernitur, sed in Deo præsentia omnia dicuntur, quia eternitate suā cuncta complectitur. Alios omittit.

Secunda
dubitatio.

Secundo, implicat ut eternitas tota simul & omnino indiuisibilis, ambiat totum tempus, præfens, præteritum, & futurum, quin omnia illi coexistant simultaneè, sed eternitas Dei tota simul ambit totum tempus præfens, præteritum, & futurum, ergo illi omnia coexistunt simultaneè. Probat. maior, rei quæ non existit nisi simultaneè, nihil potest coexistere nisi simultaneè, sed eternitas Dei existit simultaneè ergo nihil illi coexistit nisi simultaneè. Nam rei omnino indiuisibili nulla res potest coexistere nisi coexistat toti.

Tertia du-
bitatio.

Tertiò, cognitione intuitiuā fertur necessariò in rei ut præsentem, & existentem hic & nunc quando fit visio, sed Deus ab eterno intuitiuē cognoscit futura, ergo illa sunt ab eterno præsentia Deo. Confirmat.

nam si omnia non sunt præsentia Deo in nunc eternitatis realiter, explicari non potest, quomodo in Dei eternitate non sit præteritum & futurum, atque adeò successio.

Dico primò, futura contingentia non possunt videri à Deo, in præsentia reali quam habeant ab eterno cum eternitate Dei. Ita ex variis Patribus, & ex S. Thoma probant evidenter Suares, Vasques, Arribalzaga, Herice, Ruiz, sequuti etiam doctissimos Thomistas Aegidium Romanum, Sylvestrum, Dezam, Heruæum, quos immerito deserunt Bannes, Nauaretæ, Gonsales, Zumel, & alij communiter recensiones Thomistæ Cajetanum sequuti, contra quos.

Ratio prima sit, quia si futura essent ab eterno præsentia eternitati Dei, & in ea præsentia Deus illa videret, esset necesse illa existere in se ipsis ab eterno, consequens est contra lumen fidei, & contra lumen rationis, nam illa essent futura, ut supponitur & non essent futura, quia existerent ab eterno, ergo futura non habent ab eterno præsentiam realem cum Dei eternitate. Probatur maior, ut aliquid sit præfens alteri, debent ambo sibi mutuè coexistere, sed nihil coexistere potest alteri, nisi existat simul cum altero, nam coexistentia, est duorum simul existentia, ergo nihil potest esse præfens Deo ab eterno, nisi habeat existentiam in se ab eterno. Maior ex terminis nota est, imò est modus etiam loquendi Thomistarum qui dicunt futura coexistere Dei eternitati. Minor etiam est manifesta, nam ut duo sibi coexistant, necesse est, ut tunc unum habeat existentiam, quando alterum, illam habet, nam coexistere est simul existere, ut coexistam huic diei necesse est ut tunc sim quando est dies: ut coexistam localiter alteri, oportet ut sim simul cum illo in loco: ergo si futura coexistunt ab eterno Dei eternitati, existunt simul ab eterno, & Deus, & futura. Confirmat. evidenter si futura coexistunt Dei eternitati ab eterno, eternitas Dei est ab eterno mensura existentia futurorum, sed ut unum mensuraret aliud, non sufficit existentia mensura, sed requiritur existentia etiam rei mensurata, ergo si futura realiter coexistunt Dei eternitati, existunt necessariò ab eterno.

Dices committi æquiuocationem quia sit transitus à nunc eternitatis in quo creaturæ sunt simul, ad nunc temporis, in quo sunt successiū, neque sunt ab eterno.

Sed contra manifestè, nulla res coexistit ab eterno nunc eternitatis, quin coexistat illi nunc, secundum id quod dicit tūm in recto, tūm in obliquo, sed nunc eternitatis ab eterno dicit in recto Dei existentiam, & in obliquo dicit omne tempus cui coexistit id est omne nunc temporis, ergo nulla res coexistit nunc eternitatis ab eterno, quin coexistat omni nunc temporis eterni. Maior clara est nam eternitas Dei ut sic, essentialiter dicit tūm rectum, tūm obliquum & eo dempto cessat esse eternitas, vnde argumentor. Quando duo simul existunt, implicat, ut coexistant vni, quin coexistant alteri, sed nunc eternitatis, semper coexistit alicui nunc temporis; semper enim eternitas Dei coexistit alicui tempori, ergo implicat, ut coexistam nunc eternitatis, quin coexistam alicui nunc temporis, ergo si coexistam ab eterno nunc eternitatis, coexistam omni nunc temporis: quæ sane aperta demonstratio est. Nam sicut in tempore non possum coexistere nunc eternitatis, quin coexistam hodierno tempori, sic neque possum ab eterno coexistere Dei eternitati, quin coexistam eterno tempori.

Secundo, immensitas Dei non minus est indiuisibilis & tota simul in loco quilibet, quam eternitas est tota simul in omni tempore, ergo si futura sunt præsentia Deo pro omni tempore, ex eo quod eternitas

Dei

Secunda
probatio.

Dei sit indiuisibilis & tota simul, omnia etiam erunt praesentia immensitati Dei pro omni loco. Et sic, quia ego Lugduni sum praesens immensitati Dei, ero etiam praesens Romae. Probo consequiam, propter simultaneitatem & indiuisibilitatem aeternitatis, implicat ut sim illi aliquo tempore praesens, quin sim semper praesens, ergo propter eandem indiuisibilitatem implicat, ut sim alicubi praesens immensitati Dei, quin sim ubique praesens. Neque nulla potest afferri disparitas.

Tertia probatio.

Tertiò denique, implicat esse simul existentiam & praesentiam formæ, & eius negationem, sed si futura sunt realiter praesentia Deo, existentia formæ, & eius negatio sunt simul, quod probo, quæ sunt simul cum aliquo tertio sunt simul inter se, sed praesentia rei futura v.g. Antichristi, & eius negatio, sunt nunc existentes simul cum Dei aeternitate, ergo sunt etiam inter se simul existentes. Minor est clara, quia hodie est negatio Antichristi, & tamen hodie videtur à Deo ut praesens aeternitati Dei, ergo illa praesentia, & eius negatio sunt simul.

Dico secundò, neque possunt à Deo videri futura in praesentia obiectiva cum aeternitate Dei tanquam in medo.

Ratio est, quia cognitione futurorum, non est medium in quo Deus cognoscit futura, sed praesentia hæc obiectiva est cognitione futurorum, ergo illa praesentia obiectiva non est medium, in quo Deus cognoscit futura.

Dico tertio, futura contingentia videntur à Deo ut praesentia aeternitati Dei sumptæ inadæquatæ, seu pro eo tempore quo illi coexistunt.

Ratio est, quia hoc est videre futura immediatè in se ipsis ut dicerit statim.

Solutio primæ dubitationis.

Ad primam Resp. Patres illos omnes verè dicere, quod omnia sunt praesentia Deo ab aeterno, quia sunt obiectiva praesentia Deo, cum cognoscantur ab eo distinctè ab aeterno, quo modo nihil cognitioni Dei esse potest futurum, aut præteritum, non ex parte obiecti, sed ex parte cognitionis, quæ cum eadem claritate semper tendit in obiecta. Sanct. autem Thomas quando dicit omnia futura cognosci à Deo in praesentia cum aeternitate Dei, omnino loquitur de praesentia quam habent eo tempore quo sunt, cum aeternitate sumptæ inadæquatæ, non autem de praesentia quam habeant ab aeterno cum aeternitate adæquatæ sumptæ.

Solutio secundæ.

Ad secundam Resp. magnam æquiuocationem es- se in illa voce (simultaneè) vel enim illa particula se tenet ex parte ipsius aeternitatis, vel ex parte rei, quæ illi coexistit, si ex parte ipsius aeternitatis, certè cum illa sit tota simul, nihil coexistit illi, nisi toti simul: si sumatur ex parte rei coexistentis, falsum est, quod illa simul illi coexistat, quomodo? enim tempus successivum poterit illi simul coexistere. Itaque ad argumentum, Respond. quod omnia tempora coexistunt aeternitati Dei tunc quando sunt, non tota simul, sed illi toti simul. Deinde sèpè dixi aeternitatem Dei secundum id quod dicit in recto esse toram simul, non secundum id quod dicit in obliquo. Vnde vides ad argumentum, distinguì maiorem, & minorem: nihil ergo coexistet aeternitati, nisi coexistat illi simultaneè, tunc quando existet, & quidem simultaneè secundum id quod aeternitas dicit in recto, non secundum quod dicit in obliquo.

Solutio tertiae.

Ad tertiam Resp. primò quidem negando maiorem, quia cognitione rei ut est in se, seu non instar alterius, est verè intuitiva ut dixi, siue illa sit praesens siue non; si enim Deus daret mihi speciem rei absensis, verè illam viderem. Deinde distinguì potest eadem maior, cognitione intuitiva est cognitione rei ut praesens pro aliqua differentia temporis concedo, rei ut praes-

sens pro tunc quando est visio nego. Ad confirmat. Respond. quod in Dei aeternitate secundum id quod dicit in recto non est præteritum, & futurum, quia illa est perfectio intrinseca Dei, mutationis incapax; est autem præteritum, & futurum secundum id quod dicit in obliquo, quia connotat tempus successivum. Inde si velis in aeternitate Dei adæquatè sumpta, nihil est præteritum, aut futurum, quia illi omnia sunt praesentia eo tempore quo sunt. Sed Patres tamen quando dicunt nihil esse præteritum, aut futurum Deo loqui tantum videntur de praesentia obiectiva, quia scilicet nihil est quod Deus non æquè distingue cognoscat, ac si esset praesens.

S. IV.

Petrum futura contingentia videantur in se ipsis.

*R*eiectis omnibus medijs, in quibus Deus videat futura, sequitur ut sine ullo medio illa videat, id est immediate, quod est videre futura in se ipsis, sicut cum video Petrum præsentem sine medio illum video, quia video illum in se ipso.

Triplex dubitatio.

Ratio tamen dubitandi est primò, quia id in quo tanquam obiecto formalis videtur obiectum est id quod specificat cognitionem, quæ sine dubio specificatur ab obiecto formalis, sed nulla res creata specificare potest cognitionem diuinam quæ alioquin esset dependens ab obiecto, & ab eo sumeret speciem, ergo nulla res creata videri à Deo potest in se ipso.

Secundò, cognitione necessaria, & infallibilis fundari non potest in aliquo fallibili, sed futuritio rei contingentis est fallibilis, ergo cognitione infallibilis non potest in ea fundari. Neque dicas sufficere necessitatem ex suppositione, nam hinc planè sequitur posse cognosci futura in voluntate, vel in causis moralibus, quæ habebunt effectum infallibiliter ex suppositione, est enim prorsus eadem ratio, vel afferatur disparitas, cur in causis connexis necessariò ex suppositione non possint futura cognosci, possint autem in se ipsis cognosci, quia erunt necessariò ex suppositione.

Tertiò, illud in quo videtur obiectum, est obiectum primarium & motuum, sed nulla creatura esse potest obiectum primarium, & motuum diuinæ cognitionis, ergo nulla creatura esse potest id, in quo aliquid videtur, ergo futurum videri non potest in se ipso. Deinde si res futura est obiectum terminarium duntaxat debet assignari aliquod obiectum motuum; de illo enim solo queritur, sed illud nullum aliud assignatur, ergo res futura est obiectum motuum.

Dico primò, Deus immediatè cognoscit futura contingentia in se ipsis, ita docent cum S. Thoma art. 13. Durando, Gabriele, Suarez, Molina, Vasquez, Herice, Lessius, Alarcon, & alij plurimi.

Ratio est, quia ut alias dixi, omne quod est in se ipso determinatè verum, & cognoscibile, potest in se ipso determinatè cognosci, nam cognoscibile illud est quod potest cognosci, sed omne futurum est in se determinatè verù ut probauit, ergo potest in se determinatè cognosci. Deinde nulla est causa in qua cognosci possit futurum contingens ut probatum est, neque ullus effectus necessariò connexus, quia prius res est futura quam ullus eius effectus futurus sit, ergo necesse est, ut videat illud in se ipso. Denique intellectus ille dicitur infinitus in genere intellectus qui omnia intelligit eo ipso quod sunt intelligibilia, intellectus diuinus huiusmodi est, ergo, &c.

Dico secundò, etiamsi Deus futura cognoscit in se ipsis, illa tamen nullo modo dici possunt obiectum motuum, & primarium diuinæ cognitionis, sed terminarium, & secundarium.

Ratio patet ex dictis de cognitione possibiliū in

se ipsis. Nam quia cognitione diuina prout terminatur ad essentiam, & personas est infinitè perfecta, non potest specificari ab obiecto vlo creato, illud enim non est obiectum primarium & specificatiuum cognitionis quo sublato cognitione manet æquè intinēce perfecta, sed sublato futuro, cognitione Dei maneret æquè intrinsecè perfecta, ergo illud futurum quantumvis in se ipso immediate cognoscatur, non est tamen specificatiuum cognitionis diuinæ, vide dicta in fine questionis secundæ.

Ad primam Respondebam, cognitionem Dei specificari ab obiecto formaliter primario, non à formaliter secundario, & terminatio: quia cognitione infinitè perfecta per obiectum primarium, specificari ab alijs obiectis non potest, quantumvis illa sint obiecta formalia, quia non sunt formalia primaria, & motiuæ sed terminatioñ tantum.

Neque dicas, actum Dei liberum formaliter ut liberum, specificari ab obiecto contingenti, quia eo sublato non esset liber. Respondeo actum liberum non specificari ab obiecto contingenti, quia eo sublato actus Dei manet liber secundum totam perfectionem intrinsecam, & entitatiuam actus liberi, quamvis non maneat liber secundum complementum extrinsecum.

Ad secundam Resp. futuritionem rei contingentis esse fallibilem antecedenter, sed consequenter esse infallibilem ex suppositione quod res sit futura: sicut visio rei presentis est infallibilis, cum implicet rem futuram non esse futuram. Neque hinc sequitur quod cognosci æquè possit in voluntate, vel causis moralibus præcisè prout antecedunt, & non includunt effectum, quia ut sic non habent connexionem vlo modo necessariam cum effectu, sed sequitur tantum quod futurum possit cognosci in causis prout includunt ipsum futurum quod est, futurum in se ipso cognosci ut sè monui.

Ad tertiam, negata est illa maior, quod in cognitione infinita, illud omne in quo aliquid videtur sit obiectum motiuum, & primarium, quia si cognitione illa sit infinitè perfecta per aliquod aliud prius obiectum, iam omne aliud obiectum erit terminatiuum & secundariu, res ergo futura videtur in se ipsa non primariò & motiuè, sed secundariò & terminatiue, nego autem esse necesse ut primariò & motiuè videatur in vlo alio; satis enim est quod ipsa videatur in se ipsa terminatiue, à cognitione infinitè perfecta.

QVÆSTIO IV.

De scientia Dei conditionata.

Hæc est celebratissima illa scientia futurorum conditionalium, toties defensa, toties impugnata, mirabilium omnium Dei operum conscientia, conciliatrix gratiarum atq; prædestinationis cum creatu: libertate, scientia decretorum, scripserunt pro eius defensione gravissimi huius ætatis Theologi, quorum doctrinam de hac scientia video totam ad tria capita posse reuocari. Primum sit eius existentia. Secundum quidditas & nonnullæ proprietates. Tertium obiectum materiale, & formale.

SECTIO I.

Existentia scientia Dei conditionata.

Futurum
conditi-
onatum.

Certum est primò futurum conditionatum illud Cappellari quod reuera erit ex suppositione quod ponatur conditio aliqua, v. g. peccatum Petri quod erit, si ancilla eum interroget, est futurum conditionatum, sicut futurum absolutum dicitur illud, quod

erit independenter ab omni conditione: propositio de futuro conditionato dicitur illa, quæ enunciatur aliquid futurum, aut non futurum si ponatur aliqua conditio, si Petrus interrogetur ab Ancilla peccabit; scientia ergo conditionata vocatur illa quæ cognoscitur aliquid futurum, si ponatur aliqua conditio. Dicitur enim (conditionata) quia tendit in obiectum conditionatum, non quod ipsa sit in se conditionata, est enim actus verè absolutus, & dicitur (conditionata) ratione obiecti tantum.

Certum est secundò propositionem de futuro conditionato esse posse triplicem, prima est disparata, in qua conditio nullam habet connexionem cum effectu, vt si des Petro librum, turca egredietur Constantinopoli. Secunda dicitur necessaria, in qua conditio connexionem habet necessariam cum effectu, si Petrus currat, mouebitur: haec propositio semper illativa est, quia est vera ratione consequentia, Petrus curret, ergo mouebitur. Tertia dicitur contingens, in qua conditio habet connexionem aliquam cum effectu, sed contingentem duntaxat, vt si Petrus vocetur, consentiet. Haec propositio non potest esse illativa, nec vera ratione consequentia, sed solum ratione consequentis. Falsum enim est dicere Petrus vocabitur, ergo consentiet, quia positâ vocatione Petrus consentire potest, vel dissentire. Propositio ergo est solum enunciatio. Similiter propositio conditionata interdum habet conditionem, quæ de facto ponetur, atque adeo enunciatur euenter futurum, vt si Ancilla Petrum interroget, negabitur ab eo Christus, interdum habet conditionem quæ non ponetur nec effectus, si in Tyro, & Sidone, &c.

Triplex
propositio
de futuro.

Certum est tertio, quod in omni propositione, in qua enunciatur aliquid vel præteritum, vel futurum sub conditione contingentem habente connexionem cum effectu, semper (quod valde notandum est) in illa conditione, includuntur omnia principia quæ necessariò exiguntur ad illius effectus productionem, cum enim v.g. dicitis si Petrus vocetur, consentiet, sub illa conditione vocationis continetur etiam quidquid ad illum consensum requiritur, v.g. decretum de præbendo concurfu & alia huiusmodi; nam si Deus vocaret Petrum, & decreuerit non concurrere ad eius conversionem, certè ille consensus non esset futurus positâ vocatione: his positis. Nulla hoc seculo inter Theologos illustrior est controvèrsia, quæ de hac scientia futurorum, sub conditione connexionem non habente necessariam cum effectu, qui dicitur futurus positâ è conditione. Nam eam omnem negant constantissimè recentiores Thomistæ sed deinceps tamen, vi argumentorum coacti sunt, aliquam in Deo futurorum istorum, scientiam admittere, dixerūt vero alij eam probabilem duntaxat & conjecturalē esse, vt Curiel, Ledesma, Cabrera, Cabezudo, Nauerrera: alij mox aduententes effigij huius, malè tutas latebras, ad quas sine diuina iniuria recurrere nemo possit, maluerunt humanæ libertatis iure violato, dicere admittendam in Deo esse infallibilem illam scientiam, sed posteriorem decreto absoluto & antecedente, v.g. si talis conditio ponatur, ego physicè Iudam prædeterminabo ad peccatum, & Petrum ad conuersationem, ita nunc communiter illi omnes cum Aluare, Zumel, Gonzale.

Qualis sit
illa condi-
tio.

Sententie
negantis
authores.

Contraria tamen sententia, quæ omnino affirmat, esse in Deo certam cognitionem futurorum huiusmodi contingentium conditionalium, tūm eorum quæ absolute aliquando futura sunt, tūm eorum quæ nunquam erunt, quia non ponetur vñquam conditio, quæ positâ illa essent, sententia (inquit) illa postquam authore Molina non primum adiumenta, sed clarius explicata, & probata est, magno consensu, & plausu totius scholæ excepta est, & agnita germanis.

Auctores
affirma-
tis.